

✠ ПОРАТА БОГ

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

7. číslo

Budyšin, julij 1962

Lětnik 19

Hrono na měsac pražnik 1962

Moja wutroba zraduje so w Knjezu, dokelž so wjeselu na twojim zbožu.

1. Sam. 2, 1

Tole hrono by so po serbskim přeložku hodžało takle zrozumić: Dokelž ma mój bliži zbože, dokelž so j e m u derje dze, sym ja wjesoly. Ja nje-myslu sej stajnje na sebje, ale ja so wjeselu z wjesoly. Jich zbože je tež moje zbožo a jich sylzy tež mje tyša. A to by cyle křesćanska mysl była, ale nic po bibliskim teksće tuteho hrona.

Hdyž bě Bóh Haninu próstwu wo synka wuslyšał, tam wona chwalbny kěrluš zanjese: Moja wutroba zraduje so w Knjezu, dokelž so wjeselu na twojim zbožu. Na tym, štož je Bóh Hanje dał po jejnej próstwy, so wona wjeseli. Bóh bě so na wbohej modlerce smilił a nětk wona jeho dobroćiwosć chwali.

Kak husto su to naše mysle při našich styksnych modlitwach: Hdyž mje Bóh wuslyši, potom pak njecham ženje zamjelčec jeho dobroćiwosć, jeho wšehomoc. Potom chcu ja wšitkim dwělowacym jasnje wobswědčić: Bóh slyši modlitwy. Wón je mje wuslyšał, hdyž so w swojej nuzy k nje-mu wołach. Při tym měnimy, zo dyrbał so nětk tež najzasakliši dwělowar k Bohu wobroćić. My drje dyrbimy swoju wěru a swoje zbóžne nazonjenja z Bohom před čłowjekami wuznać – ale z jenym rubnjem žadyn dub njepadnje a tež žadyn bjezbóžny.

Naša chwalba njeběše podarmo, hdyž snadž tež žadyn wothlós nje-dosta. Na nas pobožnych wšak tajke wobswědčenja wuslyšanych modlitwow wulki začišć činja. Hakle chwalba Božeho mjena je prawe wudospońjenje našeje dosateje pomocy. Čehodla drje nam Bóh pomha? Zo bychmy dlěje žiwi byli? Zo bychmy wjace sej nahromadžili? Bohu Knjezej dze wo našu zbóžnosć – časnu a wěčnu.

Hakle tam, hdžež wumožena duša swogeho Boha chwali, je jej zawěrnje pomhane. Tam je zbóžnosć. Tuž njeńdže jenož wo materielnu pomoc samu, ale zdobom wo wočinjenej woči, zo bychmy spóznałi, što je Bóh na nas wažil.

A naše přeswědčenje je, zo běše Boži najwjetši a najnadobniši skutk, zo je nam swogeho Syna posłał. To njemóžemy dopokazać ani čłowjeka k tutej wěrje do Jezusa nuzować. Hdyž pak z pobožnej wutrobu w swjatym Pismje wo nim čitamy,

W Barće

Serbski cyrkwinski dzeń bě sej lětsa Bartska wosada přeprysyla. W rjanej ličbje zeńdžechmy so sobotu popoldnju, zo bychmy přednoškaj slyšeli a wuradžowali wo našim cyrkwinskim položenju.

Br. dr. Jenč z Budyšina přednošowaše wo Bartskich fararjach a spominaše nimo na nětčišeho fararja Gerharta Renča, kotryž je „Bibliski pućnik“ do druheje swětowej wojny wudawał, na Ludowicija a Rjedu.

Jurij Ludowici narodži so jako syn krawca w Bukojnje pola Wulkich Zdzarow, kotraž něhdy tam steješe, hdžež je džensa wulki jězor. Z Minakała přińdže wón pozdžišo za fararja do Barta. Tam je wón 25 lět hač do 1673 skutkował. Wón bě wuběrný znajer serbskeje rěče a, kaž dr. Jenč dopokaza, přeni serbski gramatkar. Džěl jeho rukopisneje gramatiki ma so bórze wozjewić. Wón bě sprěcele-ny z Michałom Frenzelom, kotryž je so starał wo přeložk Swjateho pisma do serbskeje rěče. Wot Ludowicija mamy tež přenju serbsku pěseň. Hdyž do Barta přińdžemy, budžemy džakownje spominać na tuteho swěrneho serbskeho fararja.

Njebě nam Ludowici hač dotal znaty, tak drje běchmy hižo slyšeli mjeno Korle Hermanna Roberta Rjedy, ale hakle přednošk br. dr. Jenča je nam tutu postawu žiwje před woči stajil, zo mamy jeho nětko lubo. Wón so narodži 1816 w Smilnej. Jeho nan pak přińdže bórze za fararja do Hodžija. Rjeda přińdže 1863 z Hućiny, hdžež bě wón 20 lět dolho skutkował, do Barta, hdžež je hač do lěta 1890, potajkim 27 lět, za fararja był. Nimo swogeho rzyz duchowneho džěla so wón pilnje zaběraše z burskimi prašenjemi, ze sadarstwom a wosebje z pčolarstwom a jako swěrný Serb je sej dobył dobre mjeno jako spisowaćel. Wón je w léće 1855 založil serbsku protyku. Tutón „Předženak“ je potom wuchadzał hač do lěta 1937. Zo je so „Předženak“ mjez Serbami z tajkim wažnym ludowym a narodnym faktorom stał, je sobu jeho zaslužba. Přednošowar nam wučita

hdyž wo nim předować slyšimy, hdyž kěrluš spěwamy, to so naša duša zraduje, dokelž so wjeselimy teho zboža, kiž je Bóh nam dał w našim Zbóžniku.

My njechamy so z nikim wadzić, hač smy při tym na zastarskim puću. My chcemy so wjele bóle zradować w Knjezu, dokelž so wjeselimy jeho zboža. W.

někotre pokazki z přenich čislow „Předženaka“ a je nas zahoril za tuteho Bartskeho fararja, kiž je z wulkej pilnosću za čichim džělał a pisał a kotryž měješe wušikne pjero. My chcemy sebi jeho znowa česćić. Přednošk nas napjelni z džakom za to, štož su naši wótočojo něhdy nadžělałi.

Jako druhi přednošowar zaběraše so serbski superintendent z prašenjom lajkow w cyrkwi. Někotrymž-kuli je so snadž hižo wostudžilo wo tym slyšeć a čitać, přetož powšitkownje sej při tym myslimy na wosadneho, kiž tam wbohi při cyrkwinskih durjach pjenjezy zběra. Naš

Něhdyši Bartski farar Rjeda, zatožičel „Předženaka“

Knjez je nam prajil: Wy sće swětło swěta. Tole swětło ma so swěćić po wšej zemi, hač do najdalšich kóncow Afriki a Azije, ale wono pak ma tež rozswećlić každy kućik našeho kraja a našeho žiwjenja. Hdžež čłowjekajo hromadže džělaja, wuradžuja wo dońće našeho luda a so wjesela. Tole swětło dyrbja lajcy być. Hdžežkuli woni su a kajkežkuli maju nadawki dopjelni, wšudžom dyrbało ze slowow a skutkow być spóznać, zo su džěćci dobrego ducha.

Lětsa je wulki džěl přijět na cyrkwinski dzeń z čahom. Či, kotřiž wot Wjerec přez Njeswaćidło do Radworja přijědžechu, mějachu tam přez hodžinu na dwórnišću čakać. Ale tež

tutón čas na Radworskim dwórnišću sluša do rjanych dopomnjenkow bohateho dnja. Hdyž swoje serbske spěwarske čahachmy, so wukopu, zo bě jedyn luby bratr na serbski cyrkwiniski dzeń z němskimi spěwarskimi přišol. To bě smjeće a žortowanje a wón so smějicy da powučić, zo na serbskim cyrkwiniskim dnju žane němske ani jendželske ani francoske spěwarske ničo njepomhaja hač jenož serbske. Z rańšim kěrlušom a njedželskimaj čitanjomaj ze Swjateho pisma nas njedžela jako Knjezowy dzeń witaše. Někotre rjane kěrluš z „Cionskich hłosow“ nas wutrobnje zwjeselichu. — Bórže přijěde čah z Budyšina. Na Klukšanskim dwórnišću wustupi tójšto ludźi, mjez nimi wjele Serbowkow w katolskej drascě. W Zdžěrje swjećeše młody wuswjećeny katolski duchowny swoju přerňu Božu mšu. Bóh daj jemu swoje žohnowanje!

W Barće na dwórnišću bě potom wjesole witanje. Pomału čehnjechmy k Bartschemu Božemu domej, kotryž bě na kemšach polny kemšerjow. Serbska Boža služba so swjećeše přerň raz po ponowjenej formje, kaž ma to nětko być po cyłej sakskej cyrkwi. Serbja z Wojerowskeho wokrajesa z wjeselom spóznachu, zo smy so w tym zblížili. Br. farar Paler předowaše wo njedželskej epistoli a so nas chutnje prašeše, kak daleko smy wopravdže hišće Bože džěci, hač je na nas spóznací, zo smy wumóženi k prawej lubosći mjez nami. Na příkladže romana, kotryž so zaběra z rasowym problemom w južnej Africe so nam konsekwentnosť křesćanskeje lubosće pokaza.

Na kemšach strowichu nas předsyda serbskeho cyrkwiniskeho dnja, br. farar Gerat Lazar-Bukečanski, kotryž tež strowi přitomnych w mjenje sakskeho biskupa a krajnocyrkwiniskeho zarjada. Serbski superintendent přečita postrowy, kotryž běchu dóšle z ewangelskich cyrkwjow w Českosłowakskej. Naš luby swěry bratr K. P. Lanštjak je ze swojimi myslimi stajnje pola nas a so z nami wjeseli a prosy Boha, zo by naše schadžowanje so stało na prawe bratrowske wašnje k posylnjenju za naše nadawki a naše pućowanja přez tole žiwjenje. Profesor a dekan teologiskeje ewangelskeje fakulty Komenskeho Hromadka w Praze je nas zwjeselił z dlěšim listom. Wón spomina rad na naše zetkanje před 11 lětami

w Budyšinje. Da-li Bóh, chce so zaso jónu z nami zetkać. Generalny biskup ewangelskeje cyrkwy w Słowakskej, dr. Jan Chadaba nam přeje a za nas prosy, zo by nam bylo date po našim džělu přinošować, zo by měř

Tuto přečelne, stajnje wjesole wobličo wjace na našich Serbskich cyrkwiniskich dnjach njewohladamy. Bóh Knjez je našu lubu křesćansku sotru Marju Dajncowu z Rowneho (Slepjanska wosada) srjedu do jutrow z tuteje časnosće wotwołał, 74 lět staru. Wona bě so hižom wjeselila na cyrkwiniski dzeń w Barće, kotryž nětk njeje wjace očekala. — Njech wotpočuje w měrje!

mjez čłowjekami byl a přišol čas bjez wójnow a strachow. Biskup dr. Karel Reichel, předsyda slowjanskeje komisijsje Kostniškeje jednoty (związ wšitkich ewangelskich cyrkwjow w Českosłowakskej) nas strowješe z přećom, zo bychmy so načerpali nowych mocow a radosće k džělu w Knjezowej winicy. Z wšitkich postrowow z wjeselom a džakownosću spóznawamy, kak je naš „Pomhaj Bóh“ posoł mjez ewangelskimi cyrkwjemi w slowjanskich krajach. Tež my časopisy dostawamy wot tam a so wjeselimy jich bohateho žiwjenja we wěrje do Chrysta. Serbski superintendent rozpomni skrótku, kak je nam trjeba, Boha knjeza prosyć wo

pomoc a rozswětlenje duše w konfliktach našeho žiwjenja. Br. farar Zyguš z Wulkich Zdzarow přinjese postrowy biskupa Horniga ze Zhorjelca. Pozawnowy chór a cyrkwiniski chór běštej Božu službu krasnje swjeđeńsku wuhotowaloj.

Po kemšach džěchmy na wobjed do Rakojd. Někotryžkuli so stroži dalokeho puća, ale omnibus a wozy wšitkich zwožachu, kotrymž so čezko běhaše. W Rakojdach bě wšitko derje přihotowane. Bohaty wobjed wuběrnyje slodžeše. Při wobjedze bě nam chłodne wjedro tuteje njedžeze lubo, ale hdyž potom na farskim dworje hromadže spěwachmy, bychmy však sej trochu čopliše wjedro rady přeli. Ale ničo wo to! My spěwachmy a spěwachmy jedyn ludowy spěw za druhim, „Dobry wječor maćerka“, „Hanka budž wjesola“, „Lubka lilija“ a samo wjesele smějo „Zady našej pjecy“ atd. A to bě něšto za wutrobu! Skoda jenož, zo so žadny muzikalniši nawjedowar tuteho spěwanja njenamaka. Dokelž pak luba sotra Marlenka Melteck nas na gitarje přewodžowaše, so nam tola rjenje spěwaše. Někotražkuli wurudžena wutroba so znowa rozwjeseli. Bohu knjezej budž džak tež za wšu rjanosć, kiž mamy w swojich serbskich ludowych spěwach!

Kajki bě to rjany napohlad, hdyž tam hromadže sedžachmy, a hdyž widžach lube, přečelne a markantne serbske wobliča, běch tak prawje zbožowny, zo k nim słušam. Popoldnju běchmy zaso w Božim domje. Naš luby br. Renč nas jako wosadny farar powita. Sup. Busch-Budyski postrowi zhromadženych w němskej řeči. Tuta popoldniša zhromadžizna steješe pod napismom „My smy přeprošeni“. Z džakom slyšachmy přednoški našich lajkow, sotrow Hempeloweje z Budyšina a Wirthoweje z Cokowa a bratra Čabrana z Poršic, kotryž samo z pěsnjomaj k nam rěčeše. Mjez přednoškami wokřewi nas bratr farar Albert-Malešanski z spěwomaj. Na farskim dworje móžachmy so potom kofeja napić a tykanca najěsć. Za wšo běchu so Bartscy tak wulkotnje a lubje postarali. Nam wšěm je so w Barće lubilo a z džakom spominamy na wšo bohatstwo tuteho rjaneho serbskeho cyrkwiniskeho dnja 1962.

Bóh daj nam strowe a wjesole zasowidženje 30. junija 1963 we Wojeřecach. W.

„Cyrkej w puscínje“

W měrcu lěta 1562 — před štyri lětstotkami — započachu so hugenotske wójny. Hugenocá (takle so ewangelskich w Francoskej mjenowali bjez toho, zo sej móžemy tele mjeno dospolnje wjasnić) běchu mjez 16. a 18. lětstotkom ludžo, kotrychž je tehdomniši francoski katólski stat jich ewangelskeje wěry dla surowje potlačował a přescěhował. Hugenotske wójny žadachu sej njesměrne wopory a wosebje zlé bě za čas krala Ludwiga XIV. Kral Hendrich IV. bě francoskim protestantom derje zmysleny a zaruči jim předewšěm swobodu wěruwuznaća. Tola Ludwig XIV. wšě tele prawa zběhny. Tuž scěka

wjele hugenotow do druhich krajow, wosebje do Holandskeje a Němskeje. W Němskej mamy však džensa hišće wjele ludźi z francoskimi mjenami a někotry z nich je potomnik hugenotow, kiž su tu wuchow pytali. Poslednja hugenotska wójna traješe wot lěta 1702 do lěta 1710, doniž francoski stat w léce 1787 dopózna, zo hugenotow wutupi njemóže a jim prawo na eksistencu přizwoli. Přez wulku francosku rewoluciju dósta so jim potom skónčnje dospolna swoboda a runoprawnosć.

Jako běchu srjedz 18. lětstotka hugenotskeho předarja Pierre Durand a w měsće Montpellier k smjerći za-

sudžili, wuwoła wón před sudnistwom: „Chwaleny budž Knježe Božo!“ Ducy na šibjenju modleše so wón wótte: „Knjez je mój pastyr...“, a hačrunjež ja chodžu w čěmny m dole, Knjez je při mni...“ To pak njebě za wulku syłu přihladowacych ničo nowe wjace. Hižo lětstotki howrješe w kraju krwawna wójna wo prawu wěru, druhdy móćnišo, druhdy slabšo, druhdy začahny tež měř do kraja. Ale we wšěch tych lětach palachu so šćěpowcy. Na nich wuznawachu swědkojo teje wěry, kotraž bě kaž wulka žolma z reformaciju tež do francoskeho kraja přišla, mřejo so k swójemu Bohu. Hižom w léce 1559 bě

ewangelska wosada w Francoskej wjele tysac ludźi wulka; při wšém přescěhowanju wotmě so synoda; šěsćina luda wuznawaše so k ewangelskej wěrje; tola z wohnjom a mje-
 čom daštej so cyrkej a politika do nich. W klódach so mjerwješe z jatymi, šćěpowcy so palachu, tysacy čerpjachu přikowani na kralowskich galerach (lódžach). A tēhdom so jima-
 chu hugenoća bróni. W połodnju kraja, w horach Cevennskich, započea so wulka bitwa wo wěru. Derje wobró-
 njene a zastarane kralowske wójska wojowachu přećiwo hórskim pastyrjam a tkalcam, kotřiž husto ničo druge njemějachu hač móc wěry a sylnosť pjasće. Husto scěkachu kralowscy jécharjo ze strachom, hdyž slyšachu znazdala kěrluš ewangel-
 skich. Wjele hugenotow wupućowa do cuzby. Tola wjele z nich wosta doma. A tak nastaa „cyrkej w pusćinje“. Po nocach cáhachu předarjo z wosady do wosady, a za nimi přeco čušlacy a pferadnicy. Předarjow bě mało, zředka bě jedyn z nich studowany duchowny. Husto stupichu so wósona-
 celětni před wosadu a wuložowachu Bože słowo. Lud so žedžeše za Božim słowom. Stó chcyl ličić tych wjele, wjele tysac ludźi, kotřiž su tēhdom w Francoskej swojeje wěry dla čerpjeli?!

Njedaloko města Montpellier je wjeska Aigues Mortes. Tu započina so bahnojtý kraj, kotryž mjenuja Camarque. Tu w Aigues Mortes steji wulke twarjenje z kamjenjow: „Tour de Constance“ — wěža wobstajnosće. Nēhdy bě to wěža, kiž pokazowaše ló-
 džam na morju puć, potom pak bu to twjerdžizna ewangelskeje wěry. W jeje murjach je so stało wjele nje-
 prawdy. Z wěže widžiš daloko do kraja: na połnóc su Cevennske hory, w połodnju je módre Srjedźne morjo. A nutřka we wěži je wjele komor-
 kow!

Prjedy hač hugenotskeho předarja Pierre Duranda dosahnychu, běchu tež jeho nana do klódy čisnyli. Krótko

po tym zajachu předarjowu sotru, Marju Durandec. „Chwaleny budž Knježe Božo“, to běše heslo jeje staršiskeho domu. Jeje bratra wobwěsy-
 chu, jeje swaka na galeru přikowachu jeje nana, jeje muža a jeje přichodnu mać zawrěchu do jastwa. Dokelž bě sotra tajkeho předarja, do-
 wjedžechu Marju w léce 1730 do wěže, do „Tour de Constance“. A 38 lét dołho je tu swojim sobujatym ewan-
 gelskim sotram služila jako dušow-
 pastyrka a tróštarka! Hižom spočatk 18. lētstotka bě tale wěža jastwo za hugenotow. Hugenotskeho wjednika Abrahama Mazela z 30 towaršemi tam při wjedžechu a zawrěchu. Byr-
 njež bě na wěži a wokoło wěže wjele stražnikow, su z nožom a železnej hō-
 ku z murje, kiž bě šěsć metrov šěroka, kamjeń wuryli. Z položcu svojich přečelow poradži so Abrahamej Ma-
 zelej, do bahnišća wučeknyć. Na to natykachu jastwo polne žonow. Wone njemōžachu so wulamać kaž muscy a nimo toho mēješe to ludži wottra-
 šić. Tola nawopak přindže. Wot tud so posrēdkowachu listy wom do kraja. Wosadni so mjez sobu posylnjowachu, mjez tym zo stari mrějachu a džěci so narodžichu. Někotři ewan-
 gelsku wěru spuščichu, druzi pak wostachu swěrní hač do smjerće. Přez škalobički w murjach stupaše w lécu horcota do wěže. Z bahnišća so nawa-
 lachu kuntwory a druge muški. Pře-
 čiwu wšemu běchu žony bjez škita. „Njespušća so swojeje wěry“ dyrbeješe přislušny oficěr přeco znowa zady mjenow, svojich jatych zapisować.

Žony wuhotowachu kemše z Bo-
 žim słowom a modlenjom. Te, kiž chcychu zadwēlować, Marja Durandec tróštowaše a pozbudžowaše. Tři-
 ceći, haj, štyrceći lét dołho traješe tele čerpjenje. Potom hakle smēdža-
 chu žony zaso won do swobody. Ale su wostałe ewangelske. Jenož jedne jeničke podpismo by jim wšě čwēle zalutowało. Bychu jenož trjebale slu-
 bić: „Njebudu so wjace zjawnje

k protestantskej wěrje wuznać.“ Tola wone njepodpisachu!

Mjez tym pak je ewangelska cyrkej w Francoskej, „cyrkej w pusćinje“ rostla. Na spočatku bě jich 15 abo 20 wěrnych, bórse pak 10 000, potom 30 000. Jedyn z hugenotskeje wosady, kiž je sam wšitko dožiwił, pisaše: „Bě to hody léta 1773. Podach so hroma-
 dže z překupcom z Nimesa won z mēsta — na te mēstno, hdžež so wosada po zwučenym wašnju na Božu službu zhromadžuje. Běše to poł hodžiny za mēstom. Wjele ludu bě po puću. Boža služba wotmě so wonka. Na jednym boku běchu wiđeć wulke winicy a na tamnym horcy z wulkej nahlej skalu. Tu bě so njewšēdnje wulka sy-
 la zhromadžila. Mjerwješe so z ludžimi, zo sy so lēdma hibnyć mōhl. Pod skalu bě mala klětka natwarjena. Před klětku steješe blido za Bože wot-
 kanzanje. Na nim běchu taler z chlě-
 bom a dwaj slēbornej keluchaj. Na Božu službu bě přišlo nēhdže 13 000 dušow.

Wšitycy, kiž přichadžachu, poklak-
 nychu so na twjerdžu zemju a so potom hromadže z wšěmi druhimi modlachu. Spēwachmy psalmy. Wosadže služachu třo fararjo. Po pozbēhowa-
 cym předowanju džěchmy k Božemu blidu. Kōždy wosadny so před blidom poklakny, džeržeše sej ruku před wobličo, modleše so a dósta potom chlěb a wino.

Byrnjež bě tak wjele ludu, wotmē-
 waše so wšitko w najlěpšim porjedže a číše. Po wudželenju džěše zaso kōždy na swoje mēstno, poklakny so a džakowaše so Bohu. Někotři činjachu to w skupinach. Druhdy zaspēwa tež něchtó kěrluš a wšitycy sobu spēwa-
 chu...“

W Nimesu, blisko toho města, hdžež je so tale wulka Boža služba wot-
 mēta, ale tež toho města, kiž je widžalo wjele čerpjenja a přescěhowa-
 nja, steji hižom přez sto lét wulka ewangelska cyrkej. Nad jeje wrotami je do kamjenja wudypana wočinjena kniha — Swjate pismo. E. K.

Po dalokich pućach / Podal Gerhard Wirth

(Pokročowanje)

W jara starych a w čisce nowych městach

Rjane dny při Čornym morju so koncej bliža. Ze swojimi přecelami na stanowanišće so rozžohnujemy. Někotři běchu hižom mjez tym wot-
 jeli, a my chcemy so jutře rano na

puć podać. Wšitko, štož někak wjace njetrjebamy, smy do awta skladli, přetož tajki mały wóz chce być hač do poslednjeho kućika mudrje wuži-
 wany. Hdyž bě čmicka na nas přišla, sedžimy hromadže wokoło swójeho wohenčka a palimy swóje zbytnje drjewo. Njerěčimy wjele. Kōždy w svojich myslach škaru we wohe-

nju. Duje, zo škrěčki lētaju. Pomału, přemyslujo přikladuje. My so želni-
 wje rozžohnujemy z Bołharskej, z krajom a ludom, z Čornym morjom, z jeho módrymi jechćojtymi žolma-
 mi, z jeho bělym horcym pěskom, z rjanym, napolcyganskim žiwjenjom na stanowanišću. Razne bołharske ludowe spēwy klinča nam džensa wo-

sebję cunje a zadosćiwje. Morjo šumi. Šwjerče šćerća. Tajki wječor, kaž wone tu wšitke běchu — ale posledni! Džensa hišće tu mjez Kitenom a Primoskom a jutře hižom zaso duce domoj. Božo, daj miłosćiwje, zo bychmy doma wšo zaso derje nadešli. Hižom štwórtu nježdělu smy bjez kóždeje powěsće.

Rano zahe, bórže po štyrjoch zestawachmy. Hišće raz do morja! Wjeseli a džakowni pluwamy w žolmjatej, chłódnej wodže. Bórže je stan zwottorhany a my jěždźemy při brjoze Čorneho morja k połnocy — domoj. Duce pak chcemy sej hišće wjele wobhladać a nazhonić. W Burgasu, we wulkim měsće při morju nakupujemy sej hišće to a druhe k zežiwjenju a wšelke dopomnjenki na Božarsku. Hewak pak so tu njetrjebawši

njekomdžimy, zo bychmy chwile měli za Nesebyr. To je stare, zajimawe městačko z časa romskich kežžorow. Nesebyr ma njewšědnje wjele cyrkwjow, kotřež pak su wšitke mjenje abo bóle rozpadane hač na jednu, kotraž so džensa hišće wužiwa za Bože služby. Městačko ma rjane haski a kućiki. Bjez džiwa, zo maju jo molero lubo. Nesebyr steji, móhl rjec, wosrjedź morja, to rěka stary Nesebyr. Nowy Nesebyr, ze swojimi modernymi hotelemi, mjezynarodne zetkanišćo turistow, je sydlišćo same za sebję. Wulkotnje natwarjene, ale my jěždźemy dale a hladamy z horow hišće raz wróćo na město a morjo! Krasny, njezapomnity napohlad!

Při mutnej rěce Kamčiji natwarichmy sej při směrkanju swój stan a nazajtra jěždźechmy do Warny, do znateho města při Čornym Morju. Nowočasne město ze swojim žiwym wobchadom, ze swojim přistawom, ze

swojej wulkej katedralu, ze swojimi nowymi twarjenjemi sej wobhladamy. Wosebje pak tež wurywanki z romskeho časa. Zajimawa ta wuryta kupjel z časa do Chrystusa.

Turista wšak so wosebje zetkawaju njedaloko Warny w nowym, cyle modernym turistiskim sydlišću Zlatnité pjasaci (Złote pěski). Hotele drje nje-moža w žanym džělu swěta rjeńše a přijomniše być hač tu. My so wjese-

limy wšeho rjaneho bohatstwa — a jěždźemy dale.

Blisko města Balčika postajichmy hišće raz na tři dny swoje płachtate bydlenčko. Wot wysokeho brjoha mějachmy krasny wuhlad na módre morjo, na městačko, na krajinu. Wječor nam kiwachu swěcy „Złotych pěskow“ a Warny. Škoda wšak, zo bě brjoh polny hoberskich hladkich kamjenjow, po kotrychž móžeš so lóhce wobsynić a sej stawy złamać. A tele muchi! A tele mrjowky!

Poslednja nóc při Čornym morju běše wosebje dramatiska. Hižo na wječor widźachmy, zo z kraja čmowa murja mróćelow horje čehnješe, kotraž potom njewšědnje sylne njewjedro a dešč přinjese. Stysknje so bojachmy, zo móhl wichor naš stan roztorhać a nas z nim do morja čisnyć. Nazajtra zaso slóncó swěćeše, ale mi-lišo hač hewak. Z horcotu bě nimo.

(Pokročowanje scěhuje)

zamóženje zawěsćili. Tutym měsćanam a zemjanam so poradži, wjednistwo w husitskim hibanju na so storhnyć. W rozsudnej chwili přeradžichu woni cyle hibanje a přeńdžechu na stronu kežžora a bamža.

Tak dońdže 1434 k bitwje w srjedźnych Čechach, hđžež wojowaše husitska reakcija hromadže z kežžorskimi přećiw husitskim rewolucionarom. Prawi, konsekwentni husića, dotal nihdy njeporaženi, nětko přehrachu. Tych, kotřiž měsćanam, zemjanam a kežžorskim žiwu do rukow padnychu, tyknychu dobyčerjo do bróznje, kotruž na to zapalichu.

Nětko knježachu w Českej tak mjelowani „měrni“ husića, lěpje drje je prajić, husitska reakcija. Wjele prostych ludźi wšak njeběše spokojom. Běchu to tajcy křesćenjo, kotřiž ze swojej wěru jara chutnje měnjachu. Rozsudnichu so tohodla, zo so dospolnje wot Roma džěla, na rozdžěl wot husitow, kotřiž so jeno wo polěpšenju poměrow w cyrkwi prócowachu. Tak nasto Bratrowska wosada, tež Jednota čěskich (we wukraju: Jednota morawskich) bratrow mjenowana (džensa Ochranowska Bratrowska jednota).

Hdyž so potom w 16. lěstotku reformacija šěrješe, přijachu Česa zwjetša ewangelsku wěru. Luther sam je sej Husa jara wažil, wosebje zmužitóšć, z kotrejž je wón swoje přeswědčenje zastupował. Luther bě tež přeni, kotřiž so postara wo wudaće Husowych listow. Bě sej dospolnje wědomy, zo bě husitske hibanje tež pomhało, přihotować pódu za spěšniše rozšěrjenje reformacije.

(Pokročowanje scěhuje)

Farar Kurt Handrik njebohi

30. apryla 1962 ducy k nam na serbski konwent zaja jeho Boža ručka. Pjatk, 4. meje, swojeho lubeho bratra na Poršćanskim pohrjebnišću k poslednjemu měrej pochowachmy. Wulka syła wosadnych a Serbow z wokolnych wosadow jeho přewoždžachu na jeho poslednim puću.

My swojeho bratra lubowachmy jako swěrneho, pilneho a při wšem tak ponižneho křesćana. Wón narodži so 24. apryla 1885 w Rudej jako syn wučerja a bě za fararja we Łupoju, w Klukšu a w Poršicach. Naposledk přebywaše w Budyšinku na wumjenku. Hač do jutrow 1962 je přeco hišće Bože słowo w Poršicach a w Budyšinku a druhdy tež hišće w druhich wosadach serbsce předował. Nětk pak bě na kóncu ze swojimi mocami — a Bóh Knjez je swojeho wotročka wuprahnył.

Wěčne swětło njech so jemu swěći!

Pod znamjenjom kelucha / Napisal Hanuš Härtel

(Pokročowanje)

Wěmy, zo běchu tež mjez Serbami Husowi přiwisnicy. Jedyn z nich bě Budyski pisar Pětr z Přisec, wo kotrymž dr. Frido Měšk we swojim „Přehledže stawiznow“ pisa. Tutón měščanski pisar chcyše husitam aktiwnje pomhać, ale Němcy jeho překwapichu a hroznje wotprawichu.

W běhu časa dobychu sej husića krute pozicije w srjedźnej Ewropje. Běchu so wšěch sylnych křižnych wójskow dowobróć móhli. Cyła Ewropa wědžeše wo nich. A nětko dońdže mjez potłóčowanym ludom we wšelkich krajach k zběžkam přećiw fewdalnym knjejestwam. Husića mějachu wjele zjawnych a hišće wjace tajnych přecelow. Njepřecel, kežor, bamž a druzy wjerchojo, dyrbjachu na kóncu přiznać, zo njemóžeja husitow z wójskom wutupić. Dyrbjachu z nimi jednać kaž z runoprawnymi. Tute jednanje běše najwjetše mora-

liske dobyće za husitow. Wone so wotmě w Baselu. Wuměnjenja, kotrejž husića skónčnje připóznachu, njeběchu bohužel najlěpše. Wina na tym, zo Baselske jednanje k prawemu zaměrej njedowjedže, měješe stara rozkora mjez husitami samymi.

Hižo ze spočatka hibanja běšej mjez husitami dwaj směraj: husitske rewolucionarne, zběžkarske křidlo (měščanska chudžina, roboćenjo a husitscy měšnicy, kotřiž chcychu rewoluciju do kónca dowjesć) a husitska měščanska opozicija (rjemjeslnicy, bohaći měšćenjo, niše zemjanstwo a někotři knježa, kotřiž sej njeprějachu lěpsi socialny porjad a kotřiž chcychu zběžk jenož za swoje dobro wužić). Zemjanstwo, přiswojivši sej cyrkwinšku rolu a cyrkwinške kubta, a čěscy měšćenjo, přiswojivši sej čěže a swojstwo wuhnatych Němcow, pytachu zjednanje z kežžorom, zo bychy sej swoje nowe

Naklad Domowina. — Wuchadža z licencu č. 733 nowinarskeho zarjada pola předsydy ministrskeje rady NDR jonkróć za měsac. — Rjadowe Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswaćidlski. — Čiść: III-4-9, Nowa Doba, čišćerňa Domowiny w Budyšinle.